

משרד 1605
נובמבר 2012

אדוונים נכבדים,

הנדון: היערכות לקראת תום שנת המס 2012 ותחילת שנת המס 2013

לקראת תום כל שנת מס, יש להיערך לביצוע פעולות עד לתום אותה שנה, או לדחיית ביצוע פעולות מסוימות אחרות עד לתחילת השנה העוקבת.

חוזר זה מחולק לפרקים הבאים:

פרק א - נושאים הקשורים למיסוי חברות
פרק ב - נושאים הקשורים למיסוי יחידים

פרק א. נושאים הקשורים למיסוי חברות

להלן נתונים על השינויים בשיעורי מס החברות בשנים האחרונות:

שנת המס	שיעור המס	שנת המס	שיעור המס
2003	36%	2008	27%
2004	35%	2009	26%
2005	34%	2010	25%
2006	31%	2011	24%
2007	29%	2012	25%

במסגרת חוק לשינוי נטל המס (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2011, (להלן: "החוק לשינוי הנטל"), מיום 6 בדצמבר 2011, אומצו חלק מהמלצות הועדה לגיבוש סדר יום חברתי-כלכלי חדש בראשותו של פרופ' טרכטנברג (להלן: "ועדת טרכטנברג"). בכך, בוטל המתווה של הפחתת שיעורי מס החברות שתוכנן להגיע לשיעור סופי של 18% בשנת המס 2016 והוא הועלה לשיעור קבוע של 25% החל משנת המס 2012 ואילך.

1. הכנסות

- חיובי ריבית לפי סעיפים 3(ט) ו-3(י) לפקודה. תשומת לב לשינויים שחלו בשנים האחרונות בנוסח הסעיפים הנ"ל, וכן לתיקון שיעור הריבית המינימלית מכוח התקנות לפי סעיף 3(י) לפקודה והתקנות לפי סעיף 3(ט) לפקודה.
- עיתוי ביצוע עסקאות - לפני או אחרי תאריך המאזן (מחזור מכירות, מכירת מלאי מת וכיוצ"ב).

- קביעת מועד תקבול דמי שכירות מראש (סעיף 8 לפקודה).
- כאשר נוצר השנה הפסד הון ממכירת מכונות וציוד ומתוכננת רכישה של מכונות וציוד בשנים הבאות, כדאי לשקול להקדים את הרכישה לשנה הנוכחית כדי לנצל את ההטבות שבסעיף 27 לפקודה (הפיכת הפסד הון להפסד פירותי).
- באם נוצר השנה רווח הון ריאלי ממכירת נכס בר פחת, ניתן לשקול לדחות את רווח ההון, באמצעות רכישת נכס בר פחת אחר המחליף את הנכס הנמכר (שיחלוף נכסים), והכול בכפוף לאמור בסעיף 96 לפקודה.
- כאשר קיימים הפסדים עסקיים שוטפים - יש לשקול הקדמת הכנסות שאינן בהכרח הכנסות מעסק (כגון: דמי שכירות מראש, משיכת פיצויים מקופת גמל, וכיוצ"ב) לשם קיזוון מההפסדים השוטפים.
- יישום הוראות שנתרו גם לאחר ביטולו של חוק התיאומים בשל אינפלציה: ניכוי נוסף בשל פחת בהתאם לסעיפים 3 ו-18 לחוק; הפסד ריאלי לפי סעיף 9(ג) לחוק;
- "עבודות ממושכות" (מתייחס בעיקר לקבלנים):
- (א) קביעת שיעור הביצוע של "עבודה ממושכת" בהתחשב בהוראות, לפיהן ביצוע בשיעור של 25% לפחות מחייב דיווח על רווח, וביצוע של 50% לפחות מתיר קיזוון הפסד.
- (ב) לגבי קבלן בונה - קביעת המועד בו יראו בניין שנבנה כ"בניין ראוי לשימוש" - מועד המחייב דווח על ההכנסה/הכרה בהפסד.

2. הוצאות, ניכויים וזיכויים המותרים על "בסיס מזומנים"¹

- ככלל, כבכל שנה, מומלץ להקדים הוצאות המותרות על בסיס מזומן (כדוגמת ההוצאות המפורטות בהמשך), כדי להפחית את תשלום המס לשנה הנוכחית (שנת המס 2012).
- השלמת תשלומים בשל הוצאות נלוות לשכר (קופות גמל, קרן השתלמות, ביטוח מנהלים).
 - השלמת תשלומים בשל פיצויי פרישה - לשנה השוטפת לרבות עדכון בגין תוספת שכר בשל שנים קודמות.
 - הקדמת התשלומים הבאים: פיצויים למפוטרים מכספי החברה, פדיון חופשה, דמי הבראה, בונוסים וכיוצ"ב.
 - הקדמת תשלומים שונים (ספרות מקצועית, השתלמויות, צרכי משרד, תיקונים והחזקה וכיוצ"ב).
 - תשלום הוצאות לתושבי חוץ עד תום השנה, או לחילופין תשלום הניכוי במקור המתאים לא

¹ אין הכוונה לדיווח כולל לפי בסיס מזומן, שלגבי האפשרות לבחור בו, שונתה לאחרונה עמדת רשות המסים.

יאוחר משלושה חודשים לאחר תום שנת המס (והעברתו לפקיד השומה תוך 7 ימים מיום הניכוי, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מתום שנת המס), על מנת להכשיר את ההוצאה לצרכי מס.

- תשלומים בשל הוצאות מחקר, סרטים, נפט (מוצע לקבל ייעוץ ספציפי לפני ביצוע התשלום).
- פניה למדען הראשי לצורך קבלת אישור שהוצאות המחקר והפיתוח עומדות בתנאים אשר יאפשרו הכרה בהוצאות הנ"ל כהוצאות בשנה השוטפת. אין הכרח לקבל ממנו מענק (פס"ד פנורמה).
- תשלום דמי פינוי.
- ניכוי מיוחד לרכישת קופות רושמות.
- תשלומים בשל תרומות למוסדות מוכרים.
- דחיית הכרה בהוצאות, ככל שהדבר ניתן על פי החוק, אם בשנת המס השוטפת לחברה הכנסה מאושרת/מוטבת הפטורה ממס או החייבת במס מופחת (כגון אי תביעת פחת מואץ וכו').

3. "בעלי שליטה"

- הקדמת/ בחינת עיתויים של תשלומים לבעלי שליטה ב"חברה שהיא בשליטתם של לא יותר מחמישה בני אדם", כמשמעותה בסעיף 76 לפקודה, שיש לנכות מהם מס במקור או תשלום הניכוי במקור. ניתן לשלם את ניכוי המס במקור עד תום שלושה חודשים מתום שנת המס (ולהעבירו לפקיד השומה תוך 7 ימים מיום הניכוי, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מתום שנת המס), על מנת שההוצאה תותר בניכוי (והכל בתנאי שההכנסה נכללה אצל בעל השליטה בדוח על הכנסותיו לאותה שנה).
- הפקדות לקופת גמל לקצבה, לפיצויים ולקרן השתלמות עבור בעלי שליטה, במיוחד לאור הוראות תיקון 190 לפקודה אשר מרחיב החל משנת 2012 את גובה ההוצאה שתינתן לחברה בשל הפקדות לקצבה עבור בעל שליטה.
- שיקולים לאי חלוקת מענקים ודמי ניהול לבעלי שליטה, בהתחשב בפער בין שיעורי המס לגבי חברה ולגבי יחיד.
- ביטוח לאומי - בעל שליטה בחברת מעטים לא מוכר כעובד שכיר, הן לעניין תשלום דמי הביטוח והן לעניין הזכאות לגמלאות (לגבי ביטוח אבטלה וביטוח זכויות עובדים בפשיטת רגל ופירוק מעביד).
- חיוב בעלי שליטה בריבית לפי סעיף 3(ט) לפקודה: בשנת 2012 השיעור המינימאלי עומד על 6.24% לשנה (נומינלי).
- זקיפה של הפרשי הצמדה בגין הלוואות בעלים - הוצאות הפרשי הצמדה מוכרות לחברה ופטורות ממס בידי בעל השליטה.

- חברה משפחתית היא כלי חשוב בתכנון המס אצל בעלי שליטה בחברות פרטיות ויש להיערך לכך לפני תום השנה.
- ביום 10 באוקטובר 2012 פורסמה הודעה לעיתונות של רשות המסים לגבי המלצות הוועדה לבחינת סוגיית חברות "ארנק" ו"חברות החזקה פרטיות" על מיסוי שוטף של הרווחים הבלתי מחולקים בחברות אלו לפי שתי חלופות אפשריות. בשלב זה מדובר בהמלצות בלבד, ללא ניסוחים מוצעים לתיקון הפקודה. מומלץ לעקוב אחר ההתפתחויות בנושא זה.

4. תשלומי מס

- השלמת מקדמות בשל "הוצאות עודפות" שצריכות להשתלם על חשבון השנה השוטפת (בעיקר בחברה בהפסדים).
- תשלום יתרת חוב המס עד 31 בינואר 2013 ללא חיוב בהפרשי הצמדה וריבית, או עד תום פברואר 2013 תוך תשלום מחצית הפרשי הצמדה והריבית, או עד תום מארס 2013 תוך תשלום 75% מהפרשי הצמדה והריבית.
- יש לשקול תשלומי מענקים על מנת להקטין את הרווח ובכך להקטין את הפרשי ההצמדה וריבית המוטלים ממחצית שנת המס בשל הפחתת מקדמות בלתי מוצדקת.
- התאמת המחזור שדווח לצרכי תשלום מקדמות למחזור בפועל והשלמת ההפרשים בדוח דצמבר.
- התאמת המחזור ודווח כנ"ל לצרכי מס ערך מוסף.

5. שונות

- סיום הטיפול בחובות מסופקים ותביעות כספיות שנויות במחלוקת, מוקדם ככל האפשר עד תום שנת המס, לשם התרתם בניכוי בשנה השוטפת.
- בדיקת האפשרות לדרוש החזר מע"מ בגין חובות אבודים.
- הסכמי ניהול - יש לבחון את הסכמי הניהול עם צדדים קשורים. אם אין הסכמי ניהול, יש לעגן את ההסכמות בין הצדדים בכתב, לרבות מילוי טופס 1213 (תכנוני מס חייבים בדיווח), באם יש צורך בכך.
- השלמת פרטי דיווח על תשלומים וניכויים במקור לגבי: סכום התשלום (לרבות בגין תשלומים שלא נוכה מהם מס במקור), סכום הניכוי, שם מקבל התשלום, מענו ומספר תעודת הזהות ובחבר בני-אדם מספר מזהה אחר בצורה מדויקת כדי למנוע אי התרת הסכומים כהוצאה (וכן בעיות בקליטת הדוח המקוון).
- בדיקת סוג פנקסי החשבונות שיש לנהל מתחילת שנת המס 2013, בהתאם להוראות ניהול פנקסים, באם חלו שינויים בפעילות העסק (מחזור, מספר עובדים).

- יש לשקול דיווח על בסיס מזומנים לצרכי מס לגבי חברות העוסקות במתן שירותים ואין להן מלאי עסקי, וזאת גם אם הדוחות הכספיים שלהן ערוכים לפי בסיס מצטבר. **במהלך שנת 2012 הוציאה רשות המסים חוזר מקצועי בנושא בו החמירה את גישתה לגבי הזכאות לדיווח על בסיס מזומן.**
- אחת הסוגיות המשמעותיות בדיני המס שצפו ועלו בשנה החולפת ואשר לדעתנו תלווה אותנו גם בשנה הבאה הינה סוגיית מיסוי דיבידנד מרווחי אקוויטי או מרווחים אחרים שלא חויבו במס אצל החברה המחלקת. בעניין זה, בין היתר, עסק פס"ד עלי ברנע בבית המשפט המחוזי. במהלך שנת 2012 התקבל בבית המשפט העליון פסק הדין אביעד פרל אשר עסק במיסוי דיבידנדים שמקורם מנכסים ששוערכו.
- חברת אם המחזיקה בחברה בת שיש לה רווחים הניתנים לחלוקה כדיבידנד, יש לשקול את חלוקתם לפני תום השנה, כדי: (א) להגדיל את "הרווחים הראויים לחלוקה" בחברת האם, במידה ומניותיה ימכרו במהלך שנת 2013; (ב) כדי למנוע טענות אפשריות שלא ניתן לחלק דיבידנד מחברת האם מתוך רווחי אקוויטי-ראה לעיל.
- איסור על גילום מס קבוצתי - החל מיום 1 בינואר 2011 לא מותר גילום מס הכנסה "קבוצתי" (מחוץ לתלושי השכר) של הטבות, הניתנות לייחוס ספציפי לעובדים וכל האישורים שניתנו על ידי רשות המסים (אם ניתנו) לגילום "קבוצתי" התבטלו וכן בוטלה אפשרות הדיווח על גילום "קבוצתי" בטופסי 126, אשר יוגשו לגבי שנות המס 2011 ואילך. החל מהמועד האמור יש לגלם בתלושי השכר הטבות, הניתנות לייחוס ספציפי, ואילו הטבות, שאינן ניתנות לייחוס ספציפי, יסווגו כהוצאה עודפת.
- שינויי מבנה - מועד שינויי מבנה בדרך של פיצול ומיזוג (למעט בדרך של החלפת מניות לפי סעיף 103 לפקודה), צריך להיות בתום שנת המס בלבד (חברות נסחרות, לדוגמה, גם בתום רבעון). לפיכך, תאגידים שרוצים לבצע פיצול או מיזוג חייבים להיערך לכך לפני תום השנה, ולהגיש בקשה לאישור מקדמי לרשות המסים לפני אותו מועד. חשוב לציין, כי נישום שלא ייערך לביצוע המיזוג או הפיצול כאמור עד סוף השנה, ייאלץ, בדרך כלל, לדחות את שינויי המבנה בשנה נוספת.
- באם מדובר בהחלפת מניות לפי סעיף 103 לפקודה, יש להגיש את הבקשה לאישור מקדמי, 60 יום לפחות לפני מועד המיזוג. יש לזכור שהמגבלה של שנתיים הנקובה בסעיף, הינה השנה השוטפת + שנתיים נוספות, כך שיש אינטרס לבצע את ההחלפה לפני תום השנה.
- במהלך שנת 2012 פרסמה רשות המסים הנחיה ובה הקלה במגבלות הדילול הקיימות לאחר ביצוע שינויי מבנה.
- כמו כן, ביום 8/8/2012 פרסמה רשות המסים "מסלול ירוק" חדש להחלטות מקדמיות בעניין עסקאות למכירת חברות בדרך של החלפת מניות בהתאם להוראות סעיף 104 ח - טפסים 914 ו-915.
- **ניכוי הוצאות ריבית והצמדה על חוב ניכויים** - בפס"ד שריג אלקטריק, קבע בית המשפט העליון, כי הוצאות ריבית והפרשי הצמדה בגין חוב ניכויים יותרו בניכוי ללא קשר למועד הדרישה בניכוי של קרן המס, זאת בניגוד להבחנה שנקבעה בעבר בהלכת הד הקריות. יש הגורסים כי בכך נפתח פתח להכרה בניכוי הוצאות ריבית גם בגין ריבית והצמדה שנצברו על חוב מס רגיל.

6. החוק לעידוד השקעות הון

כללי

- **הודעה על החלת הוראות מפעל מועדף** - חברה המבקשת להחיל עליה את הוראות תיקון 68 לחוק העידוד (מפעל מועדף) ובכך לוותר על ההטבות הקודמות מכוח נוסח החוק הישן, צריכה לשלוח הודעה (באמצעות טופס 908) לא יאוחר מהמועד הקבוע להגשת הדוח השנתי (לפי פרשנות רשות המסים, מדובר במועד שנקבע בפקודה ללא אורכות) וההודעה תחול לגבי שנת המס שלאחר שנת המס שלגביה הוגש הדוח ואילך, בלא זכות חזרה ממנה. לפיכך, לגבי חברה שטרם מסרה הודעה זו לגבי שנת המס 2011 ו-2012 ומעוניינת להחיל את ההטבות החדשות בשנת המס 2013, צריכה לשלוח את ההודעה לכל המאוחר עד ליום 31.5.2013.
- לשקול הקדמת/דחיית הכנסות (שלא באופן מלאכותי) במקרים של סיום/התחלת תקופת הטבות של מפעל מוטב/כתב אישור כלשהו. לעניין סיום תקופת ההטבות, תשומת לבכם שבפס"ד סטרלינג סופטוור של ביהמ"ש העליון נקבע, שיש למנות את התקופה של 14 השנים מתחילת שנת המס שבה ניתן כתב האישור.
- בדיקת שיעורי הפחת, לרבות כדאיות דרישת פחת מואץ לפי חוק העידוד, לעומת תביעת פחת מואץ לפי תקנות הפחת שהותקנו מכוח חוק התיאומים או תביעת שיעורי פחת רגילים.
- בחינת חשיפה לפעולות במסלול הטבות חלופי שעלולות להיחשב כתשלום דיבידנד על פי סעיף 51(ח) לחוק (כנוסחו לפני תיקון מס' 60) או על פי סעיף 51 כנוסחו אחרי תיקון 60 לגבי מפעל מוטב. יש לבדוק את החשיפה גם לגבי הכנסות פטורות של מפעל מאושר באזור פיתוח א' במסלול מענקים. **לעניין זה, ראה גם את תיקון 69 לחוק, לפיו נקבעה הוראת שעה לתשלום מס מופחת על הכנסה צבורה נבחרת ("רווחים כלואים").**
- בדיקת חישוב הצמדת מחזורי בסיס למדד תפוקות התעשייה או לשער מטבע היצוא העיקרי (כנמוך), למי שיש ייצוא מינימלי של 70% (ישיר או עקיף).
- בחינת קיזוזים של הפסדים מועברים ושוטפים, לאור פסקי דין כרמל אולפינים ומודול בטון של ביהמ"ש העליון ועמדת רשות המסים, כפי שהובעה בחוזר מס הכנסה מס' 11/2011 לגבי קיזוז הפסדים במפעל מעורב.
- "שיעור השקעת חוץ" בחברה נקבע לפי השיעור הנמוך ביותר ביום מסוים באותה שנה. על כן מומלץ לדחות הקטנת שיעור זה לאחר תום השנה, או להקדים את הגדלתו לפני תום השנה בכדי לקבוע "שיעור השקעת חוץ" גבוה יותר בשנת המס הבאה (2013). (שיעור השקעת חוץ אינו רלבנטי לחברה שבחרה להחיל על הכנסותיה את תיקון 68 לחוק).

מפעלים מוטבים

- בחינה האם המפעל עומד בתנאים המקדמיים של "מפעל מוטב" - ייצוא של לפחות 25% ממכירתיו ו"מפעל תעשייתי" כהגדרתו בסעיף 51 לחוק.
- בחינת פניה לקבלת אישור מראש מרשות המסים לא יאוחר מתום שישה חודשים מתום שנת הבחירה, בכדי לוודא כי המפעל עומד בהגדרת "מפעל תעשייתי" ושאינו "מפעל קשור" בכל הנוגע להרחבת מפעל או הקמת מפעל.

- בחינת "שנת הבחירה" האופטימלית (רק אם חלפו לפחות 3 שנים משנת ההפעלה של התכנית הקודמת במסלול מענקים או שנתיים משנת ההפעלה של התוכנית הקודמת במסלול חלופי או שנתיים משנת הבחירה הקודמת של מפעל מוטב), בכפוף לעמידה בתנאי של "השקעה מזערית מזכה".
- הודעה על שנת הבחירה תינתן לפקיד השומה במועד הגשת הדוח השנתי, אך לא יאוחר מתום 12 חודשים מתום אותה שנת מס. שנת המס 2012 הינה השנה האחרונה שניתן להכריז עליה כשנת בחירה, למי שטרם הודיע על בחירתו להחיל על עצמו את ההטבות לפי תיקון 68 לחוק.

מפעלים מאושרים

- בדיקת עמידה בתנאי כתב האישור של "מפעל מאושר" (לרבות תנאי ייצוא והעסקת מינימום של עובדים).
- שיקולים לגבי עיתוי רכישת נכסים לפי התכנית המאושרת ומועד התחלת הייצור, בהקשר למועד הרצוי לקביעת שנת ההפעלה, מחזור הבסיס והתחלת תקופת ההטבות, ובהתחשב באפשרות לקיום בפועל של תחזיות הייצוא.
- על מנת למנוע חשיפה לפגיעה עתידית במעמד המפעל המאושר ובהטבות המגיעות לו, נדרשים הצעדים הבאים:

(1) יש לדאוג לבצע הקצאת הון מניות עד סוף השנה בשיעור של לפחות 24% מהיקף ההשקעות שבוצעו במהלך שנת 2012. הקצאת המניות יכולה להיעשות בדרכים הבאות:

- הקצאה כנגד מזומן אשר יוזרם על ידי בעלי המניות.
- הקצאה כנגד היוון עודפים או יתרות זכות של בעלי המניות.

(2) יש לבדוק את היקף ההשקעות אשר בוצעו בפועל ביחס לתוכנית המאושרת, על מנת שלא להיכנס לחריגה מתוכנית זו. במידת הצורך יש להגיש בקשה לתוספת השקעה.

(3) יש להיערך לקראת הכנה והגשת דוחות ביצוע תקופתיים לחברת ענבל ומרכז השקעות. ניתן לבקש את הארכת תקופת ביצוע ההשקעות במידה ונדרש. נציין כי מדובר בתכניות שאושרו על-ידי מרכז השקעות בלבד.

(4) יש לשאוף להקטנת יתרות החובה (חייבים) של בעלי המניות בחברה. יתרות חובה אלו מקטינות למעשה את ההון הנפרע הדרוש לעמידה בתנאי הלימות ההון של התוכנית.

שחיקת מחזורי בסיס (לא רלבנטי למפעל מועדף)

יש לבחון בשנת הבחירה, עמידה בקריטריונים שנקבעו בתקנות לעידוד השקעות הון (הפחתת מחזור בסיס), התשס"ז-2007 לעניין שחיקת מחזור בסיס.

התקנות מאפשרות לחברות אשר עונות להגדרות ולקריטריונים המפורטים בתקנות, להפחית את מחזור הבסיס שלהן מידי שנה בשיעור של 10% מהשנה הקובעת (שנת ההפעלה או שנת הבחירה), כך שלמעשה מחזור גדול יותר ייוחס לתוכניות ההרחבה המוטבת (או המאושרת), ובכך להגדיל משמעותית את הטבות המס.

עיקרי הקריטריונים לדרישת שחיקת מחזור בסיס:

- השקעה מהותית מינימאלית במחקר ופיתוח - שיעור של 7% ממחזור המכירות.
- העסקה מהותית מינימאלית של עובדים בעלי השכלה אקדמאית במקצועות ובתחומים אשר נקבעו בתקנות - שיעור של 20% מכלל העובדים.
- עמידה במבחן תחלופת המוצרים בשיעור של 50% בפרק זמן כפי שקבוע בתקנות, או לחלופין עמידה במבחן ההשקעות - ביצוע השקעות מהותיות בהתאם לנדרש בתקנות.

קבלני משנה

בהתייחס לחברות הפועלות כקבלני משנה ומשווקות את תוצרתן ליצואנים בעלי מעמד של מפעל מועדף, מפעל מאושר או מפעל מוטב, יש לבחון עמידה בתקנות לעידוד השקעות הון (תנאים שבהתקיימם יראו במפעל המוכר רכיב למפעל אחר, מפעל זכאי להטבה), התשס"ז-2007.

הפחתת השקעה של חברות ישראליות במניות של חברות בתחום תעשיות עתירות ידע

עידוד השקעה של חברות ישראליות גדולות/בינוניות המהוות חברות "מוטבות" / "מועדפות", בחברות ישראליות קטנות, שעיסוקן בתחום תעשיות עתירות הידע, באמצעות ניכוי חלק מההשקעה במניות על פני חמש שנים. בהתאם לחוק המדיניות הכלכלית לשנים 2011 ו-2012, החלק מעלות רכישת מניות כאמור (שלא בדרך של הקצאה) שבוצעה בשנים 2011-2015, העולה על הונה העצמי של החברה הנרכשת, יופחת על פני 5 שנים, בהתקיים כל התנאים שנקבעו בסעיף. משמעות הפחתה זו הינה הקדמת הוצאה, ללא הבדל בשיעור החיסכון במס. לכך השלכה אף לעניין קיזוז הפסדים.

7. רווחים ראויים לחלוקה

סעיף 94 לפקודת מס הכנסה, מאפשר להקטין את מרכיב הרווח הריאלי בגין מכירת מניות. בשל "הרווחים הראויים לחלוקה" (ר"ל). באופן כללי הם מחושבים לפי החלופה הנמוכה בין הרווחים החשבונאיים שנצטברו בין תום השנה הקודמת לרכישת המניה עד לתום השנה שקדמה למכירה עם תוספות וגריעות כמוגדר בסעיף ("חלופה חשבונאית") לבין הסכומים שהתחייבו במס בשנים הרלוונטיות עם ניכויים מסויימים ("חלופה מיסויית"). בפס"ד עלי ברנע נקבע כי בחישוב החלופה המיסויית לצורך חישוב הר"ל אין להביא בחשבון "רווחי אקוויטי".

תיקון 147 לפקודה קובע, שהסעיף יחול גם לגבי מכירת מניות סחירות בבורסה (לא יחול על יחיד שרכש את המניות החל מיום 1 בינואר 2003), ובלבד שהמוכר הינו בעל מניות מהותי במועד המכירה או במועד כלשהו בשניים עשר החודשים שקדמו למכירה. התחולה לגבי מכירת מניות סחירות היא על רווחים ראויים לחלוקה שנצברו מיום 1 בינואר 2006 ואילך.

לפיכך, לפני רישום מניות למסחר בבורסה, יש להיערך בהתאם (לדוגמא: באם בעלי המניות הינן חברות - חלוקת דיבידנד מתוך רווחים שנוצרו עד וכולל שנת 2005 בפטור ממס, טרם רישום המניות למסחר בבורסה, ואולם, יש לשים לב גם לסעיף 194 לפקודה, לגבי הקטנת הפסד הון ממכירת מניות בשל חלוקת דיבידנד ב-24 החודשים שקדמו למכירה).

פרק ב. נושאים הקשורים עם מיסוי היחיד

1. החוק לשינוי נטל המס (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2011

ביום 6 לדצמבר 2011 פורסם תיקון 187 לפקודה במסגרת החוק לשינוי נטל המס (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2011, שנוסף בעקבות אמוץ חלק מהמלצות הועדה לגיבוש סדר יום חברתי- כלכלי חדש בראשותו של פרופ' טרכטנברג.

בתחומים הקשורים למיסוי יחיד החל מיום 1 בינואר 2012 חלו השינויים הבאים:

- **העלאת שיעור מס הכנסה במדרגת המס העליונה:** מדרגת המס העליונה, המתחילה בהכנסה של 41,830 ש"ח לחודש (במחירי שנת 2012) הועלתה מ-45% בשנת 2011 (והיתה אמורה לרדת לשיעור מס 44% בשנת 2012 והפחתה הדרגתית עד 39% החל משנת 2016) ל-48% בשנת 2012.
- **ביטול הוראת השעה להעלאת תקרת הביטוח הלאומי:** קיצור הוראת השעה בשנה, כך שב-1 לינואר 2012 הוחזרה תקרת ההפרשות לביטוח לאומי ולמס בריאות ל-5 פעמים השכר הממוצע.
- **העלאת המיסוי על רווחי הון, ריבית ודיבידנד:** העלאת המס על ריבית, דיבידנדים, רווחי הון ומס שבח ב-5%. למי שאינו בעל מניות מהותי הועלה מ-20% ל-25%. שיעור המס על בעל מניות מהותי בשל דיבידנד שהתקבל מחברה בהחזקתו או בשל רווח הון ממכירת מניותיה הועלה מ-25% ל-30%.
- **העלאת המס על ריבית ורווחי הון כפופה להוראות מעבר לפיהן שיעורי המס המוגדלים יחולו רק על הכנסה שנצמחה לאחר העלאת שיעורי המס ביום 1.1.2012 (למעט, בין היתר, ניירות ערך סחירים וכיו"ב, לגביהם נקבעה הוראה בנושא מכירה רעיונית).**

2. החוק לצמצום הגירעון ולשינוי נטל המס (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2012

ביום 13 באוגוסט 2012 פורסם תיקון 195 לפקודה במסגרת החוק לצמצום הגירעון ולשינוי נטל המס (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2012 (להלן: "החוק לצמצום הגירעון"), ולפיו נקבעו מספר צעדים, שביצועם נועד להביא להגדלת היקף הכנסות המדינה ממסים.

בתחומים הקשורים למיסוי יחיד, החל מיום 1 בינואר 2013 יחולו השינויים הבאים:

- הגדלת שיעורי מס ההכנסה ב-1% על הכנסות חודשיות בטווח של 14,000 - 41,830 ש"ח.
- הקפאה חלקית של עדכון מדרגות המס.
- קביעת מדרגת מס נוספת ליחיד בעל הכנסות שנתיות מכלל המקורות (יגיעה אישית והון) של יותר מ-800,000 ש"ח. מדרגה זו תהיה בשיעור אחיד של 2% על ההכנסה העולה על הרף

האמור. כלומר, לבעלי הכנסות גבוהות במיוחד, מס הכנסה השולי יהיה ברמה של 50%, המס על דיבידנדים, רווחי הון וריבית יעמוד על שיעור של 27% (32% לדיבידנד ורווח הון בידי בעל מניות מהותי).

- הגדלה הדרגתית בשיעור מרכיב המעביד בדמי ביטוח בעד עובדו על חלק השכר העולה על 60% מהשכר הממוצע.

3. שיקולי פעילות באמצעות חברות לעומת פעילות של יחידים

- קיים יתרון מס משמעותי במיסוי רווחי הון של יחידים לעומת חברות. על פי נוסח החוק כיום, נטל המס על רווח הון אצל יחיד הינו 25%, או 30% - באם אותו יחיד הינו בעל מניות מהותי, ואילו נטל המס הכולל על רווח הון בידי חברה וחלוקתו כדיבידנד ליחיד (שהינו בעל מניות מהותי בחברה) יהיה בשנת המס 2012 47.5% (25% מס חברות + 30% X 75% על הדיבידנד).
- **לגבי פעילות עסקית** - על פי נוסח החוק כיום, קיים יתרון מסויים במיסוי הכנסות עסקיות רגילות אצל חברות על פני יחידים, כדלקמן:

שנת מס	שיעור המס השולי המירבי על יחידים (לא כולל ביטוח לאומי)	שיעור מס החברות	שיעור המס הכולל על החברה ובעלי מניותיה בחלוקת דיבידנד לבעל מניות מהותי	הפרש מס
2012	48%	25%	47.5%	0.5%
2013 ללא מס הכנסות גבוהות	48%	25%	47.5%	0.5%
2013 כולל מס הכנסות גבוהות*	50%	25%	49%	1%

- * החל משנת 2013 יוטל מס נוסף על בעלי הכנסות העולות על 800,000 ש"ח בשנה. לגבי יחיד שיעור מס מקסימלי 50%, לגבי דיבידנד שיעור מס מקסימלי 32% (30% מס דיבידנד + 2% מס יסף).

השפעת החוק לצמצום הגירעון

- **לגבי מיסוי רווח הון** - ימשיך להתקיים יתרון מס משמעותי במיסוי רווחי הון של יחידים לעומת חברות. נטל המס אצל יחיד יהיה 25%, או 30% - באם אותו יחיד הינו בעל מניות מהותי, ועל הכנסות מעל 800,000 ש"ח בשנה תוספת של 2%, ואילו נטל המס הכולל על רווח הון בידי חברה וחלוקתו כדיבידנד ליחיד (שהינו בעל מניות מהותי בחברה) יהיה בשנת המס 2012 **לכל הפחות** 47.5% (25% מס חברות + 30% X 75% על הדיבידנד).
- **לגבי פעילות עסקית** - שיעור המס השולי המירבי לפעילות באמצעות היחיד - 48%, ועל הכנסות מעל 800,000 ש"ח בשנה תוספת של 2%, ובסך הכל - 50%.

לעומת זאת, שיעור המס הכולל על החברה ובעלי מניותיה בחלוקת דיבידנד לבעל מניות מהותי יהיה 47.5% (25% מס חברות + X75 30%), ואם מדובר על יחיד עם הכנסות שנתיות מעל 800,000 ש"ח יהיה שיעור המס הכולל בפעילות באמצעות חברה - 49% (25% מס חברות + X75 32%). על כן, יש יתרון לפעילות עסקית באמצעות חברה, גם אם מושכים את רווחי החברה באופן שוטף.

בשל ההעלאה הצפויה בשיעורי המס על יחיד החל מיום 1 בינואר 2013 לגבי הכנסות שנתיות כוללות מעל 800,000 ש"ח, מומלץ להקדים את קבלת הדיבידנד בידי היחיד עד ליום 31 בדצמבר 2012.

4. הכנסות ריבית שלא ממוסד בנקאי

- הלוואות שניתנות לחברה על ידי יחיד (שאינו בעל מניות מהותי באותה חברה²) - הכנסת הריבית הריאלית, בהלוואה צמודה, ממוסה בידי היחיד בשיעור של 25% ובהלוואה לא צמודה הכנסת הריבית ממוסה בשיעור של 15%. מאחר ואין שוני לצורך מס בין הלוואה לחברה לבין הפקדה בפיקדון בנקאי, מומלץ לבחור בעדיף מביניהם על בסיס כלכלי.
- הפרשי הצמדה על הלוואה פטורים ממס בידי היחיד (בין אם הוא בעל מניות מהותי, בין אם לאו), בהתאם לתנאים המפורטים בסעיף 9(13) לפקודה. לגבי בעל שליטה יחולו לחילופין גם תקנות מ"ה (פטור ממס על הפרשי הצמדה בשל יתרה מזכה של בעל שליטה), התשנ"ח-1998.

5. השלמת תשלומים עד לתום השנה

- השלמת תשלומים עד תום שנת המס לשם קבלת הטבות מס:
 - (1) לקופות גמל ולביטוח חיים.
 - (2) לקרן השתלמות.
 - (3) תרומות למוסדות מוכרים.
- לגבי עצמאים - הקדמת התשלום למוסד לביטוח לאומי שמועד פרעונו חל ב-15 בינואר 2013, לשם ניצול הניכוי בשנת המס 2012.
- השלמת תשלומי התחייבויות להוצאות לגבי מי שהכנסתו מדווחת על בסיס מזומנים (שכר דירה, חשמל, הוצאות משרד, משכורת חודש דצמבר לעובדים, שכר טרחת עו"ד ורו"ח וכיוצ"ב).
- קביעת מועד תקבול דמי שכירות מראש, בכפוף להוראות החוק המתייחסות להכנסות מהשכרת דירה למגורים.
- רכישת קופות רושמות לפני תום שנת המס.
- השלמת תשלומים המקנים זיכוי מסכום המס בעד הוצאות להחזקת קרוב במוסד ששולמו

² שיעור המס על הכנסות מריבית הנובעות במישרין או בעקיפין מחברה שהיחיד הינו בעל עניין מהותי בה הינו לפי שיעור המס השולי ולא 15%/25%.

עד 31 בדצמבר 2012.

הערה - לאור העלייה הצפויה בשיעורי המס בשנת 2013 בשיעור 2% על הכנסות מעל 800,000 ש"ח, במקרים מסויימים, יתכן וכדאי לדחות את התשלומים לעיל, ולדרוש את ההוצאה לצרכי מס רק בשנת 2013.

6. הגירה מישראל

- מומלץ לתושב ישראל המבקש להגר למדינה זרה ומבקש להיחשב כתושב חוץ בשנת המס 2013 להקפיד ולעזוב את ישראל עד ליום ה-29 לינואר 2013, אחרת תחול החזקה (הניתנת לסתירה) שהוא נחשב כתושב ישראל.
- מומלץ לתושב ישראל העומד להגר למדינה זרה, לשקול לבצע רכישת נכסים רק לאחר ההגירה מישראל (על מנת להימנע מתשלום "מס יציאה" לפי סעיף 100א לפקודה).
- לגבי עובדים שמבצעים relocation ואמורים לקבל אופציות מהמעביד בחו"ל, כדאי לשקול לקבל את האופציות רק לאחר ההגירה מישראל (כמובן, רק אם אין זה מהווה פעולה מלאכותית).

7. חוק הביטוח הלאומי - מיסוי הכנסות פסיביות והכנסות של בעלי מניות בחברה משפחתית

החל משנת 2008 מבוטח שהוא עובד שכיר או עובד עצמאי או עובד שכיר שהוא גם עובד עצמאי, ויש לו הכנסה מהמקורות האחרים בסעיף 2 לפקודה אשר אינה הכנסה מעבודה או כעצמאי, יחויב בדמי ביטוח על הכנסתו האחרת, אף אם היא פחותה ממחצית סך הכנסותיו כשכיר וכעצמאי. ואולם, לא יחויבו בדמי ביטוח הכנסות מסוימות מדיבידנד, מריבית ומדמי שכירות למגורים, כמפורט בחוק הביטוח הלאומי.

עוד קובע התיקון, כי הכנסה מחברה משפחתית, חברה שקופה או מחברת בית, יראו אותה כאילו חולקה בסוף שנת המס לבעלי המניות בה או לחברי החברה לפי העניין והכול בהתאם לזכאותם היחסית ברווחי החברה במועד האמור, כל זאת ללא קשר למועד חלוקת ההכנסות בפועל.

8. מועד החיוב בביטוח לאומי לגבי אופציות שאינן נסחרות

המוסד לביטוח לאומי הסכים לבטל פסק דין אשר ניתן על ידי ביה"ד האזורי לעבודה, ולהסכמת הצדדים ניתן תוקף של פסק דין של בית הדין הארצי לעבודה (עב"ל 07/547 שרון טופו ואחי נ' המוסד לביטוח לאומי), תוך שנקבע, כי מועד החיוב במס בגין הכנסה מאופציות שאינן נסחרות (ואשר הוקצו על פי סעיף 3(ט) לפקודה) הינו מועד מימוש האופציות בפועל ולא מועד הבשלתן לראשונה.

9. השקעה של יחיד בחברה עתירת מו"פ

בהתאם לחוק המדיניות הכלכלית לשנים 2011 ו-2012, השקעה במניות של חברה עתירת מו"פ, המצויה בשלב הראשוני של פעילות המו"פ (שלב ה-Seed), בידי משקיע יחיד, שבוצעה בשנים 2011-

2015, עשויה להיות מותרת בניכוי לצורכי מס, בפריסה על פני 3 שנים³, בהתקיים תנאים מסוימים. באופן זה, עלות המניות תותר בניכוי לפני מכירת המניות ותגרום לחסכון במס גדול יותר, מאחר שהיא תסווג כהוצאה פירותית (חסכון במס לפי שיעור מס שולי) ולא כמחיר מקורי בחישוב רווח הון (חסכון במס בשיעור של 25%/30% או בשיעור של 27%/32% במקרה של תשלום מס נוסף של 2% על הכנסות גבוהות). להתרת עלות ההשקעה בניכוי, השלכה אף לעניין קיזוז הפסדים.

10. שינויים משמעותיים במיסוי מקרקעין

במהלך השנתיים שחלפו חלו שינויים משמעותיים במיסוי מקרקעין. בין היתר, תתאפשר בהוראת שעה מכירת דירות מגורים נוספות בפטור ממס (מעבר לפטורים הרגילים) ששימשו בפועל למגורים וכאלו שלא שימשו למגורים.

11. פיצוי לעובד בשל שינוי מבנה כפיצוי הוני

בפס"ד חיים ניסים (מחוזי), נקבע כי בנסיבות מסוימות פיצוי הניתן לעובד בשל שינוי מבנה חוץ ארגוני יסווג כהוני. לדבר זה יש משמעותיות הן לעניין שיעור המס שיחול על הכנסה זו והן לסוגיות נוספות כגון קיזוז הפסדי הון וכד'.

12. הטבות המס לקצבה

במסגרת החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 190 והוראת שעה), התשע"ב-2012 (תחילה מיום 1/1/2012) הורחבה מסגרת הטבות המס בעת משיכת כספים באפיק החיסכון לקצבה, לרבות הוראות מטיבות לבעלי שליטה בחברות מעטים בניכוי הוצאה בגין הפקדות לקופות גמל לקצבה.

בכבוד רב,

קרלמן – רואי חשבון

³ על פי חוזר 12/2011 של רשות המסים, ניתן לדרוש את כל סכום ההשקעה כבר בשנת המס הראשונה.